

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

Kijk op de Kinderbescherming 2022

Jaarbericht en Stand van de Uitvoering
Raad voor de Kinderbescherming

Colofon

Afzendgegevens

Landelijke Directie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Inhoud

Colofon 3

Inleiding 7

Voorwoord 8

Naar zo min mogelijk uithuisgeplaatste kinderen 10

Hulp voor kinderen én ouders bij complexe scheidingen 13

Effectievere jeugdbescherming lukt niet zonder passende hulp 15

Met toekomstscenario zicht op betere bescherming van kinderen 17

Gebrek aan jeugdhulp in het strafrechtelijk kader 19

Adoptie in het belang van het kind 21

Terugdringen wachttijden: nieuwe collega's en investeren in samenwerking 23

Nog geen afspraken financiering voor langere termijn 25

Personeel en financiën 27

Bijlage: Instroomontwikkeling 2022 29

Inleiding

Elk jaar stelt de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een jaarbericht op onder de naam 'Kijk op de Kinderbescherming'. Dit jaar voegen wij iets extra's toe: de 'Stand van de Uitvoering'.

De Raad voor de Kinderbescherming komt op voor de rechten van kinderen voor wie stabiel en veilig opgroeien niet vanzelfsprekend is. Dit is de rode draad in ons werk, dat een breed terrein bestrijkt. Van advies over kinderbeschermingsmaatregelen en over passende straffen voor jongeren, tot aan screening van aspirant-adoptieouders en de coördinatie van taakstraffen.

In dit jaarbericht besteden we aandacht aan een aantal actuele thema's in ons werkveld. Thema's die het afgelopen jaar maatschappelijk in de belangstelling stonden, waarin zich bijzondere ontwikkelingen hebben voorgedaan. Zoals het voorkomen van uithuisplaatsingen en de hervatting van interlandelijke adoptie. We laten zien welke stappen we hebben gezet en welke resultaten we hebben geboekt, bijvoorbeeld rond het terugdringen van onze wachtlijsten en het verbeteren van het zicht op de veiligheid van kinderen terwijl ze wachten. En we schetsen knelpunten en dilemma's in ons werk. Zoals het gebrek aan passende hulp in het jeugdstrafrecht.

Raad voor de Kinderbescherming, omdat ieder kind dat ernstige schade dreigt op te lopen het recht heeft veilig verder op te groeien.

Voorwoord

Voor u ligt de ‘Kijk op de Kinderbescherming’. Ook dit jaar laat de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) weer zien welke stappen we hebben gezet in 2022. Welke resultaten zijn bereikt. Wat de knelpunten waren. En schetsen we ook onze dilemma’s in het werk.

Eerst een terugblik. Het einde van de coronaperiode betekende niet een minder dynamische tijd voor de RvdK. De nijpende problematiek in de jeugdzorg en jeugdbescherming zorgde ook in 2022 weer voor schrijnende verhalen. Onderzoeken, rapporten en Kamerdebatten over de afkalvende kwaliteit van deze zorg, de hoge wachtlijsten en de uithuisplaatsingen bleven het nieuws domineren. Net als het tekort aan passende hulp voor kwetsbare kinderen – óók in het strafrecht. Intern worstelden veel organisaties met een hoge werkdruk, ziekteverzuim en verloop – de RvdK niet uitgezonderd.

De vraag werd meerdere keren gesteld: Is het tij binnen de jeugdzorg en jeugdbescherming te keren? Het antwoord is simpel: het móet. De maatschappij vraagt dat van ons. We moeten ons werk beter doen. En dat kan ook. Deze maatschappelijke behoefte sluit nauw aan op onze eigen ambitie: we vinden dat alle kinderen recht hebben op de best mogelijke bescherming en onafhankelijk advies. Daar maakten we ons ook in 2022 sterk voor. Door bijvoorbeeld te investeren in onze getalenteerde, gekwalificeerde en betrokken medewerkers. Dat bleek niet altijd eenvoudig: we hebben ingezet op het versterken van de vitaliteit van medewerkers, maar het verzuim bleef hoog. Daarnaast kreeg het werven van nieuwe collega’s veel aandacht. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt is de werving gelukt en daar zijn we trots op. Ook de lange wachtlijsten zijn aangepakt. Het flexteam hielp verschillende locaties met het wegwerken van de oudste zaken op de wachtlijsten, zodat kinderen sneller geholpen konden worden. En met resultaat: aan het einde van 2022 wachtten minder kinderen op onderzoek van de RvdK dan bij de start van het jaar. Met de komst van (vestigings)managers kregen medewerkers meer rust en ruimte om zich in te zetten voor de kwetsbare kinderen.

Toch laten al deze stappen onverlet dat de druk in de keten hoog blijft. Gezinnen en kinderen wachten te lang op hulp, terwijl het water aan hun lippen staat. Er wordt gezocht naar een oplossing voor het jeugdstelsel, met het Toekomstscenario als mogelijkheid. Aandacht voor huishoudens staat in dit scenario centraal, maar de focus op kwetsbare kinderen dreigt hierdoor naar de achtergrond te verdwijnen. Er zijn veel vragen. Hoe weten we zeker dat bij ingrijpen van de overheid de rechtsbescherming en rechtsgelijkheid goed geborgd blijven? Dat ouders en kinderen kunnen vertrouwen op onafhankelijk onderzoek en onafhankelijk advies aan de rechter? Die zorgen blijven helaas bestaan. In het najaar komt de Commissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid met een advies hoe de rechtsbescherming voldoende te borgen in de hele keten. Hoe de onafhankelijke toets en het advies aan de rechter het beste vormgegeven kan worden. Naar dat advies kijken we uit.

Als algemeen directeur heb ik ruim drie jaar gezien welke goede stappen we met z'n allen hebben gezet. En wat de RvdK nog meer kan doen, door samen met partners het huidige stelsel stukje bij beetje te verbeteren. Maar ook door onze expertise te blijven inzetten voor het welzijn van kwetsbare kinderen in vaak complexe situaties. Dat kan bijvoorbeeld door het doen van gedegen feitenonderzoek. Door kinderen en ouders meer te betrekken, hen voor te lichten over het proces en op de hoogte te houden van nieuwe ontwikkelingen. Door, waar mogelijk, uithuisplaatsingen te voorkomen en contactherstel met ouders te bevorderen.

Zelf neem ik afscheid van de organisatie; voor mij persoonlijk is het tijd voor een nieuwe opgave. Ik ben ervan overtuigd dat de ingezette weg een positieve en solide basis vormt, waardoor we kwetsbare kinderen die centrale plek kunnen geven waar ze recht op hebben.

Herke Elbers
algemeen directeur

Naar zo min mogelijk uithuisgeplaatste kinderen

Het aantal keren dat de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) aan de rechter verzocht om een kind uit huis te plaatsen is gedaald. Van de in 2022 ingestroomde zaken, werd 1572 keer een verzoek gedaan bij de rechter om een machtiging uithuisplaatsing. Dat waren in 2021 nog 1997 verzoeken. De daling past in een bredere trend dat wij steeds minder vaak om een kinderbeschermingsmaatregel vragen bij de rechter.

Een kind gedwongen uit huis laten plaatsen mag alleen als er echt geen andere oplossing is. De impact ervan op het leven van een kind is immers zeer groot. In sommige gevallen is deze keuze helaas wel nodig. De RvdK maakt zich sterk voor de veiligheid van het kind, mét oog voor contactherstel en terugkeer naar de ouders. Net als voorgaande jaren speelde ook in 2022 de nasleep van de kinderopvangtoeslagaffaire. In het hieruit voortvloeiende maatschappelijk debat werden vraagtekens gezet bij uithuisplaatsingen van kinderen. Er kwam kritiek op de toepassing van de Richtlijn Uithuisplaatsing, onder andere op de toepassing van de aanvaardbare termijn in de praktijk door professionals. De wet schrijft namelijk voor dat ouders en kinderen binnen een 'aanvaardbare termijn' moeten weten of een uithuisgeplaatst kind blijft wonen in bijvoorbeeld een pleeggezin of gezinshuis, of dat het terug kan naar het eigen gezin.

Nieuwe richtlijn

Het Nederlands Jeugdinstituut (Nji) maakte in samenwerking met deskundigen, waaronder de RvdK, een nieuwe richtlijn over uithuisplaatsingen. In de richtlijn ligt nu meer nadruk op het voorkomen van uithuisplaatsingen en het belang van terugplaatsing en het herstel van contact met ouders. De RvdK vindt dit een hele goede ontwikkeling. Het uitgangspunt van de RvdK was altijd al dat een kind bij voorkeur thuis moet blijven wonen.

Leren van kinderopvangtoeslagaffaire zaken

In maart 2022 werden op elke locatie van de RvdK één of twee aandachtshouders voor de kinderopvangtoeslagaffaire aangesteld. Ondertussen organiseerde de RvdK intern ook overleggen over de kinderopvangtoeslagaffaire. Hierin was bijvoorbeeld aandacht voor begrip en erkenning voor het onrecht dat ouders mogelijk is aangedaan en hoe kinderen beter te informeren tijdens lopende onderzoeken. Binnen de organisatie zijn medewerkers ervan doordrongen hoe belangrijk het is voor het onderzoek om kritisch naar mogelijk onderliggende problematiek te kijken en hierop nog beter door te vragen: zijn bijvoorbeeld armoede of schulden ook een aanleiding voor een melding. Zo wordt bijvoorbeeld tijdens overleggen aan de Jeugd Beschermingstafel (JBT) met ketenpartners grondig gekeken naar de aard van de problemen, hoe een gezin vooruit kan worden geholpen en een kinderbeschermingsmaatregel voorkomen kan worden.

Dilemma

De kinderopvangtoeslagaffaire en de maatschappelijke verontwaardiging hierover brengen wel een dilemma met zich mee. Enerzijds is het van belang voldoende

aandacht te hebben voor de complexe problemen in een gezin, anderzijds is het de wettelijke taak van de RvdK om de bescherming van de rechten van het kind altijd centraal te stellen. In een klein aantal gevallen blijft ingrijpen noodzakelijk en weegt uithuisplaatsing op tegen de onveilige situatie waarin het kind zich bevindt. Waarbij grondig, zorgvuldig en betrokken onderzoek altijd een vereiste blijft.

Dalende trend

In 2022 daalde het aantal meldingen bij de RvdK voor een onderzoek naar een kinderschermingsmaatregel. De daling zette in 2018 in, maar is in 2022 sterker dan voorgaande jaren. In 2018 ging het om 16.053 meldingen voor een onderzoek naar een kinderschermingsmaatregel, en in 2022 om 12.057. Omdat wij in steeds minder gevallen na onderzoek een kinderschermingsmaatregel verzoeken bij de rechter leidt dit tezamen tot een sterke daling van kinderen voor wie een kinderschermingsmaatregel wordt uitgesproken. Daarmee zet een dalende trend voort die in de voorgaande jaren is gestart. Wat hiervoor de reden is, blijft vooralsnog onduidelijk. Het kan zijn dat gedwongen hulp minder nodig is doordat de vrijwillige hulp beter functioneert, of de weg naar gedwongen hulp wordt onvoldoende gevonden.

Hulp voor kinderen én ouders bij complexe scheidingen

Kinderen hebben vaak veel last van complexe scheidingen. Als het niet lukt om met hulp de problemen op te lossen, kan daarom een ondertoezichtstelling (OTS) nodig zijn. Juridische procedures kunnen worden voorkomen door passende hulp in een vroeg stadium. Bij juridische procedures zoekt de RvdK altijd zo vroeg mogelijk naar een oplossing of verwijzing naar hulp.

Complexe scheidingen kenmerken zich door ernstige conflicten, waarbij er sprake is heftige ruzies, aanhoudende juridische procedures of eenzijdig conflictiek gedrag, zoals bijvoorbeeld coercive control (dwingende controle) of stalking. Deze uitingsvormen hebben grote effecten op de ontwikkeling van kinderen die in deze situatie opgroeien.

Brede definitie van complexe scheidingen

Voor kinderen die ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd en waarbij ouders geen hulp kunnen of willen accepteren, kan een ondertoezichtstelling nodig zijn. Bij complexe scheidingen zien we de discussie breed gevoerd worden of deze groep thuishoort in de jeugdbescherming en worden daarbij hoge percentages genoemd. Van de jaarlijks lopende ondertoezichtstellingen (ca. 22.000) zou 60-70% een complexe scheiding betreffen (ca. 14.000). Feit is dat er sprake is van een brede definitie van complexe scheidingen. Bij complexe scheidingen waar een juridische procedure wordt gestart, vraagt de rechtbank advies aan de RvdK. Dit gebeurt ongeveer 5000 keer per jaar.

Van dat aantal wordt 'slechts' 20% een kinderschermingsmaatregel (ca. 1000). De instroom in de jeugdbescherming komt daarmee vooral uit de reguliere aanmeldingen vanuit de gemeenten.

Zoeken naar oplossingen

In 2022 is het overheidsprogramma 'Scheiden Zonder Schade' overgegaan in het overheidsprogramma 'Een Nieuw Begin'. Samen met de rechtspraak, advocatuur, gemeenten, RvdK en andere organisaties is de nieuwe visie en gezamenlijkheid in de aanpak scheidingsproblematiek ontwikkeld en wordt deze beproefd in 'Een Nieuw Begin'. Het doel is om uiteindelijk ketenbreed op een meer eenduidige wijze, in een vroeg stadium, helderheid te krijgen over waar de kern van de problematiek ligt en hier passende hulp op in te zetten. Op een aantal plekken in het land zijn bijvoorbeeld scheidingsloketten ingesteld om hulp te bieden. Vanuit een nieuwe zienswijze wordt er gewerkt met een instrument om ouders te helpen analyseren wat nodig is om de problemen aan te pakken.

Motie Ceder

De RvdK doet volop aan deze ontwikkelingen mee. Dit jaar wordt – in het kader van de uitvoering van de 'motie Ceder' – ook op een aantal Jeugdbeschermingstafels (JBT's) voornoemd instrument beproefd, zodat alleen een raadsonderzoek wordt ingezet als écht alle opties zijn uitgeput. Daarnaast verhoogt de RvdK bij de juridische procedures op de rechtbank zijn interventie door rondom de zitting met ouders te zoeken naar een oplossing of verwijzing naar hulp.

Toegankelijke hulp

De RvdK ziet vele vormen van complexe scheidingen. In het maatschappelijk debat is het beeld ontstaan dat er onterecht ondertoezichtstellingen worden uitgesproken. Hoewel de RvdK erkent dat de problematiek voor professionals en gezinnen moeilijk te verbeteren is, doet de conclusie dat inzet van een kinderschermingsmaatregel onterecht zou zijn, geen recht aan deze kinderen en de rechtspraak. De aanwezigheid van scheidingsproblematiek is vaak maar één van de redenen voor een ondertoezichtstelling. Er is meestal sprake van meervoudige problematiek.

De RvdK vindt het belangrijk dat er in het debat gesproken wordt over effectieve en passende hulp voor ouders en kinderen in een vroeger stadium én het toerusten van professionals. En daarin, op een passende wijze, binnen de complexiteit van het geheel, ruimte te maken voor de stem van het kind.

Effectievere jeugdbescherming lukt niet zonder passende hulp

Hoe ziet een effectievere en efficiëntere jeugdbescherming eruit? In september 2022

verscheen de evaluatie van de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen. De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) is content met de aanbevelingen, maar zet ook kanttekeningen: beschikbare hulp is een essentiële voorwaarde voor betere kinderschermingsmaatregelen.

In opdracht van het WODC heeft de Universiteit Leiden de Wet herziening kinderschermingsmaatregelen zorgvuldig geëvalueerd. De boodschap is dat ingrijpen van de overheid in het gezinsleven alleen te rechtvaardigen is als kinderen en ouders ook echt geholpen kunnen worden. Het onderzoek stelt dat in de jeugdbescherming op dit moment onvoldoende tijd en middelen beschikbaar zijn om kinderen te kunnen bieden waar zij recht op hebben. Een conclusie waar de RvdK zich ook in kan vinden.

Aanbevelingen

Een aantal aanbevelingen gaat over het werk van de RvdK. Zo meldt het rapport dat het huidige jeugdstelsel ingewikkeld en traag is. Dit raakt de discussie over het Toekomstscenario, waarbij de RvdK zich sterk blijft maken voor het behoud van het onafhankelijk advies aan de kinderrechter. Alleen zo kan een zorgvuldige besluitvorming en rechtsbescherming van kinderen en ouders geborgd blijven. Daarnaast stelt het rapport dat de toetsende taak van de RvdK na twee jaar uithuisplaatsing niet nodig is. De RvdK ziet juist mogelijkheden om de werkwijze rond deze taak te verbeteren. Ook is er de aanbeveling om de positie van kinderen jonger dan twaalf jaar te versterken bij het hoorrecht. In het rapport wordt dan verwezen naar de werkwijze van de RvdK, die in eigen onderzoek al met bijna alle minderjarigen spreekt.

Voldoende tijd en aandacht

Momenteel wordt er gewerkt aan een nieuw wetsvoorstel. De RvdK vindt het belangrijk dat in het nieuwe wetsvoorstel het kind centraal staat en dat ervaring uit de praktijk wordt meegenomen voor het verbeteren van de (rechts)positie van kwetsbare kinderen. Niet alleen voor later, ook voor nu. De invoering ervan brengt een ander dilemma met zich mee: zijn alle betrokken organisaties in een zwaar belast stelsel nog in staat om de voorgestelde veranderingen te realiseren?

Met toekomstscenario zicht op betere bescherming van kinderen

Het huidige jeugdzorgstelsel schiet tekort in de hulp aan kwetsbare kinderen in complexe situaties. Daarom is het toekomstscenario ontwikkeld. In zogenoemde proeftuinen onderzoeken ketenpartners hoe deze hulp verbeterd kan worden. Het beschermen van kinderen met waarborgen voor de rechten van ouders en kinderen heeft voor de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) de grootste prioriteit. Dit vraagt om glasheldere voorwaarden en onafhankelijke advisering voor nu en in de toekomst.

Sinds de decentralisatie van de Jeugdzorg in 2015 is het stelsel nog niet voldoende in staat om de gezinnen met de meest ernstige problemen goed te helpen. Daarom is in 2021 het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming ontwikkeld. Een scenario waarin op een geheel andere wijze hulp wordt geboden aan huishoudens met en zonder kinderen, die te maken krijgen met geweld of ontwikkelingsbedreiging.

Proeftuinen

Het toekomstscenario staat een zeer vergaande verandering van werken voor. Om te onderzoeken of deze verandering ouders en kinderen daadwerkelijk helpt, zijn er proeftuinen ingericht. In 2022 zijn de voorbereidingen getroffen om naast de vijf bestaande proeftuinen er zes aan toe te voegen. Eind 2022 zijn er elf proeftuinen geselecteerd. In de proeftuinen wordt gezamenlijk met de ketenpartners onderzocht hoe het anders kan. De RvdK doet volop mee.

Brede benadering nodig

De focus op de huidige problemen wordt vooral gelegd bij de opvoedingsproblemen. Maar ook wanneer kinderen van school verzuimen, verdacht worden van een strafbaar feit, of last hebben van een ingewikkelde scheiding, heeft inmenging van de rechter of justitie grote impact. En wanneer ouders in Nederland de zorg voor kind op zich willen nemen, bijvoorbeeld via adoptie of pleegzorg, is het nodig de toekomstige belangen van kinderen te waarborgen. De RvdK heeft hierin een taak en beziet vanuit alle verschillende facetten van het recht de positie van het kind en zijn ouders daarin. Juist die brede benadering is nodig voor de visie op het jeugdstelsel.

Nieuwe werkmethoden ontwikkelen

Maatschappelijk is er veel aandacht voor de problemen in de jeugdbescherming. In de zomer van 2022 is gewerkt aan het versnellen van de ontwikkelingen van het toekomstscenario en zijn er met name rondom de proeftuinen afspraken gemaakt. In de proeftuinen wordt binnen de wet beproefd hoe het anders kan. Dat houdt in dat we nieuwe methoden van werken ontwikkelen, samen met gezinnen en ketenpartners. Dat gebeurt in het hier en nu. Door dezelfde taal te spreken, de lijnen kort te houden en optimaal gebruik kunnen maken van elkaars informatie (zodat we 'ontdubbelen'), verbeteren we de hulp aan gezinnen en verkorten we de doorlooptijden.

Glasheldere voorwaarden

Het toekomstscenario beschrijft een toekomstige situatie die op dit moment binnen de wettelijke kaders niet helemaal beproefd kan worden in de proeftuinen. De opdrachtbrief van de Minister voor Rechtsbescherming, Staatssecretaris en Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) geeft de deelnemers heldere kaders om samen mee aan de slag te gaan. De RvdK is blij met de duidelijkheid; voor zowel de deelnemende organisaties, en vooral de ouders en kinderen voor wie we dit doen. Want in de afgelopen jaren hebben we in de proeftuinen gezien, dat juist de overgang naar het gedwongen kader voor ouders en kinderen diffuus kan zijn. De RvdK vindt dat, als het gedwongen kader in zicht komt, het essentieel is dat dit met glasheldere voorwaarden en onafhankelijkheid gepaard gaat. Juist nu we in proeftuinen experimenteren met nieuwe werkwijzen, dient voor gezinnen helder te zijn met wie ze aan tafel zitten, wie welke informatie heeft en dat de advisering aan de rechter over maatregelen in het gedwongen kader conform de wettelijke kaders onafhankelijk zal plaatsvinden. Ook voor de toekomst is een heldere scheiding tussen vrijwillig en gedwongen kader nodig. Alleen dan dragen we bij aan de rechtswaarborgen in het stelsel wanneer ingrijpen in het gezag van ouders noodzakelijk is voor de bescherming van de rechten van het kind.

We kijken uit naar het advies van de Commissie Rechtsbescherming en Rechtsstatelijkheid, die zal adviseren hoe de rechtsbescherming voldoende te borgen in de hele keten en hoe de onafhankelijke toets en het advies aan de rechter het beste vormgegeven kan worden.

Gebrek aan jeugdhulp in het strafrechtelijk kader

Of het nu gaat om bedreiging, diefstal of een overval: om te voorkomen dat jongeren verder afglijden in de criminaliteit is passende jeugdhulp een vereiste. Toch is deze hulp vaak niet beschikbaar. In 2022 hield de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) een pleidooi richting politiek, ketenpartners en samenleving voor een betere beschikbaarheid van passende jeugdhulp voor jongeren in het strafrechtelijk kader.

Met een goede beschikbaarheid van passende hulp leren jongeren vaardigheden om uit de criminaliteit te komen én te blijven. Dit verkleint de recidive en vergroot de veiligheid in de samenleving. Ook kan de verharding van de jeugdcriminaliteit een halt worden toe geroepen.

Second-best advies

Toch ziet de RvdK steeds vaker dat deze jeugdhulp, ook wanneer deze door de rechter wordt opgelegd, niet beschikbaar is. De RvdK adviseert vanuit de deskundige en onafhankelijke positie de rechter over een bepaalde vorm van hulp voor jongeren die over de schreef zijn gegaan. Dit advies wordt door de rechter doorgaans ook meegenomen in het vonnis. Doordat de geadviseerde hulp vervolgens niet kan worden geboden, staan medewerkers van de RvdK voor het dilemma te kiezen voor een ‘second-best’ advies; hulp die wel ingekocht of snel beschikbaar is, maar die niet volledig aansluit bij wat de jongere nodig heeft.

Voorkomen recidive

Sinds de Jeugdwet van 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de financiering en uitvoering van de jeugdreclassering en jeugdhulp. Deze hulp wordt door de rechter vaak opgelegd bij een vonnis of ingezet binnen het kader van de jeugdreclassering. De RvdK heeft te maken met zaken waarbij de jeugdige (te) lang moet wachten voor de door de rechter opgelegde hulp beschikbaar is. Het gaat vaak om kostbare en hoog specialistische zorg, zoals een opname in een behandelinstelling of psychotherapie voor de behandeling van agressie. Daarnaast is er in veel gevallen een lange wachtlijst voor de desbetreffende hulp. Het is juist belangrijk om kort na het plegen van het delict hulp te bieden die aansluit op het risicoprofiel van de jongere om recidive te voorkomen. Kort na het delict is de kans op recidive het grootst. Wanneer er lang op specialistische hulp moet worden gewacht, is de kans groot dat de jongere opnieuw in de fout gaat.

RvdK wil op het gebied van civiel recht en strafrecht een bijdrage leveren aan de aanpak van jeugdcriminaliteit. Om dit te bereiken deelt de organisatie vanuit zijn landelijke positie kennis en expertise. In de jeugdstrafrechtketen betekent dit het vertolken en bewaken van de pedagogische dimensie. Het pedagogische karakter van het jeugdstrafrecht is verankerd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK) en in het Nederlandse jeugdstrafrecht.

Adoptie in het belang van het kind

Het kabinet besloot in 2022 adoptie van kinderen uit het buitenland te hervatten. Interlandelijke adoptie is weer mogelijk, maar wel met meer waarborgen vanuit de overheid. Ook kunnen uit minder landen kinderen worden geadopteerd. De gezinsonderzoeken (screening) voor adoptie, die vanaf februari 2021 waren opgeschort, konden door de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) weer worden opgepakt.

Het is de wettelijke taak van de RvdK om advies uit te brengen over de geschiktheid van aspirant adoptieouders. In 2022 ontving de RvdK circa 300 verzoeken tot onderzoek in verband met adoptie van een buitenlands kind. Dit aantal daalt al jaren, omdat wereldwijd steeds minder kinderen voor adoptie in aanmerking komen (zie voor meer informatie bij Instroomontwikkelingen). Daarbij was de opschorting van interlandelijke adopties nog van kracht tijdens een groot deel van 2022.

Problematiek zwaarder

In het gezinsonderzoek dat de RvdK doet bij aspirant adoptieouders, is het onderdeel adoptiegerelateerde identiteitsvragen verdiept. Met aspirant adoptieouders wordt hier nog uitvoeriger dan voorheen over gesproken. Ook volgt een uitgebreidere rapportage over dit onderwerp. De RvdK ziet dat de problematiek in interlandelijke adoptie zwaarder wordt. Er komen adoptievoorstellen, in sommige gevallen van meerdere broertjes en zusjes tegelijk, met complexe medische en/of psychosociale problematiek. De vraag is dan of aspirant adoptieouders over de benodigde vaardigheden beschikken om deze kinderen met 'special needs' te bieden wat ze nodig hebben. Maar ook of adoptie wel in het belang is van deze kinderen.

Aanvullend onderzoek

De RvdK gaat in zijn onderzoek altijd uitgebreid in op 'special needs'. Maar op het moment dat de aspirant adoptieouders worden gescreend, is er nog geen concreet kind in beeld. Hierdoor blijft dit gesprek vooral theoretisch. Binnen de adoptieketen is nu afgesproken dat als er een concreet kindvoorstel is, de RvdK in de meeste gevallen nog een aanvullend onderzoek doet. Met als doel om specifiek te adviseren over de geschiktheid van aspirant adoptieouders om dit specifieke kind met speciale behoeften, op te kunnen nemen in hun gezin.

Knelpunt

Hier ervaren we een knelpunt. De RvdK heeft bij uitstek expertise op het terrein van ontwikkeling en veiligheid van kinderen. Vooralsnog kan de RvdK alleen een negatief advies geven over een geplande adoptie als bij voorbaat kan worden vastgesteld dat de aspirant adoptieouders ongeschikt zijn. Er zijn echter ook situaties waarin adoptieouders wel geschikt zijn, maar de vraag is of adoptie in het belang is van de kinderen die – gelet op hun specifieke ontwikkelbehoefte – wellicht beter elders kunnen opgroeien, bijvoorbeeld in een gezinshuis of instelling. Het is echter niet de

bevoegdheid van de RvdK om hierover te adviseren. De RvdK wil in een aanvullend onderzoek de ruimte hebben om ook te adviseren of het in het belang van het kind is om geadopteerd te worden. We zijn daarover in gesprek met de Centrale Autoriteit.

Draagmoederschap: screening wensouders

De verwachting is dat het aantal adopties op jaarbasis verder zal afnemen en dat mogelijk het aantal kinderen geboren uit draagmoederschap juist zal toenemen. De RvdK pleit voor screening van de wensouders in draagmoederzaken. Het kabinet bereidt een wetsvoorstel voor dat draagmoederschap in Nederland wettelijk verankert en enkele drempels wegneemt. Vanuit de uitvoering constateren wij dat waar aspirant adoptieouders strenger worden gescreend, er vrijwel geen screening is voor wensouders die via een draagmoeder een kind willen krijgen. We pleiten ervoor om voor deze wensouders ook een vorm van screening te overwegen die verder gaat dan uitsluitend het opvragen van een VOG, zodat we meer waarborgen hebben dat deze kinderen goed terechtkomen.

DNA-test en afstammingsregister

Weten wie je ouders zijn en waar je vandaan komt. De RvdK hecht veel waarde aan juiste informatie over afstamming. Een DNA-test draagt hieraan bij. Het kabinet werkt momenteel aan een nieuw wetsvoorstel om met een afstammingsregister het recht van het kind op afstammingsinformatie te waarborgen. Zo kan het kind beschikken over informatie over zijn of haar ontstaansgeschiedenis. De RvdK vindt het van belang dat deze informatie op juistheid wordt getoetst door middel van een DNA-test. Zo'n DNA-vereiste is echter niet opgenomen in het wetsvoorstel. In het nieuwe wetsvoorstel lijkt het risico op onjuiste afstammingsinformatie groter dan in de huidige situatie. In de huidige draagmoederzaken, waarbij de RvdK betrokken is, wordt zoveel mogelijk geprobeerd om betrouwbare afstammingsinformatie te krijgen met hulp van DNA. Dit DNA-vereiste is niet opgenomen in het wetsvoorstel. We weten vanuit de casuïstiek dat het voor kan komen dat vermeende biologische ouders, soms na DNA-onderzoek, toch niet de ouders van het kind zijn. Daarom pleiten we voor het toevoegen van DNA-onderzoek als waarborg voor juistheid van de informatie die wordt opgenomen in het afstammingsregister.

Overbrenging adoptiedossiers

Kinderen die hun adoptie- of afstands dossier willen inzien, kunnen nu nog terecht bij de RvdK. Om te voldoen aan de Archiefwet, gaat de RvdK alle dossiers overdragen aan het Nationaal Archief (NA). Daarmee verandert ook de inzageprocedure. De RvdK begeleidt mensen bij de inzage; het dossier kan immers verrassende of confronterende informatie bevatten. Daarbij kan het helpen om uit te leggen hoe destijds bijvoorbeeld werd gedacht over gezinsleven en adoptie. Ook benaderen we zo nodig anderen die in het dossier voorkomen, zoals de afstandsmoeder. De standaard inzageprocedure bij het NA biedt deze dienstverlening niet. Samen met het Nationaal Archief wordt een oplossing bedacht waarbij de belangen van de betrokkenen worden geborgd.

Terugdringen wachttijden: nieuwe collega's en investeren in samenwerking

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) heeft in 2022 onverminderd ingezet op het terugdringen van de wachttijden. De eerste verbeteringen zijn zichtbaar, maar wachtlijsten oplossen kan de organisatie niet alleen. Een gezamenlijke aanpak voor deze problematiek blijft nodig. Net als passende hulp.

Door de komst van nieuwe collega's en het organiseren van meer steun op verschillende locaties zijn de teams van de RvdK beter in staat de wachtlijsten onder controle te houden. Ook ondersteunt de RvdK medewerkers in het uitvoeren van wachtlijstbeheer door systeemverbeteringen en heldere afspraken.

Oog voor de gevolgen

Tegelijkertijd zijn we er nog niet. Wachttijden zijn er momenteel vrijwel overal in de jeugdsector.

Zolang de wachttijden nog te lang zijn, hebben we ondertussen oog voor de gevolgen daarvan. Daar waar kinderen en ouders dan toch moeten wachten, monitoren we samen met onze partners de tussenliggende tijd zo goed mogelijk. Kijken we samen met partners, en ouders en kinderen naar wat nog wel kan. Zorgen we voor transparante informatie voor onze partners, zodat iedereen weet waar hij aan toe is.

Ontbreken van passende hulp

Wachtlijsten oplossen kunnen we niet alleen. De RvdK staat voor een gezamenlijke aanpak voor deze problematiek. Want 100% veiligheid bestaat niet, maar kan alleen zo optimaal mogelijk worden geborgd door inzet van iedereen: in de eerste plaats het gezin, en daar omheen van het netwerk en de betrokken hulpverleners. Door het ontbreken van passende hulp of beschikbaarheid van casemanagers is de RvdK lang bezig met onderzoeken van gezinnen en adviseren over wat nodig is. We moeten dus de handen ineenslaan. Het afgelopen jaar hebben we daartoe gesprekken gevoerd. Met relaties hebben we gezocht naar creatieve oplossingen om zo samen het hoofd te bieden aan dit probleem.

Gezamenlijke aanpak

We investeren daarom bewust in de contacten met de gezinnen en betrokken hulpverleners om samen het zicht op de veiligheid van kinderen zo goed mogelijk te borgen. Afspraken met het gezin over wat er moet gebeuren en wie hen helpt in moeilijke, soms onveilige periodes, worden steeds beter gemaakt. De RvdK bespreekt met de melder en het gezin bij het eerste contact welke minimale afspraken er moeten zijn over de veiligheid. En wat er gebeurt als deze afspraken niet lukken. Op die manier werken we transparant, weten ouders en kinderen waar ze aan toe zijn en weten betrokken partners wat eenieder te doen staat. Dit creëert gezamenlijkheid in een onwenselijke situatie.

Nog geen afspraken financiering voor langere termijn

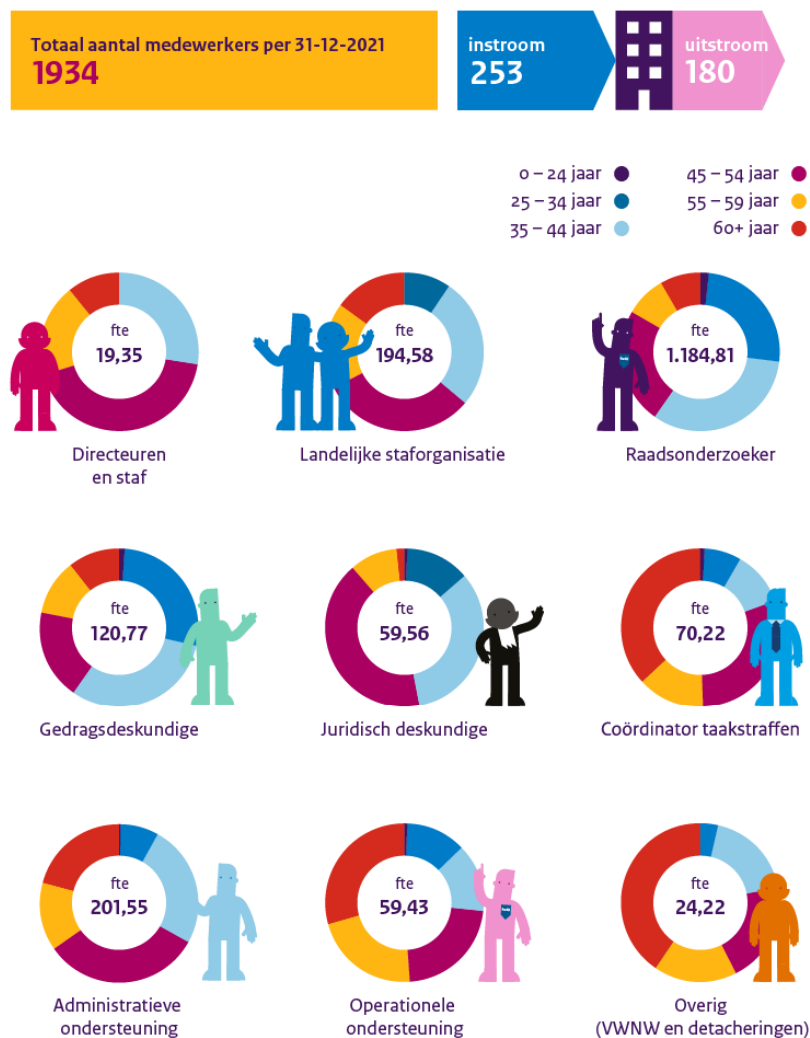
Om als Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) flexibel en wendbaar te kunnen blijven, zijn kostendekkende tarieven en een meerjarige evenwichtige financieringsafspraken nodig.

Daarmee is het voor de RvdK mogelijk om adequaat in te kunnen blijven spelen op verschillende maatschappelijke ontwikkelingen. Ook is er dan financiële ruimte om te blijven anticiperen op een wisselende of complexere instroom. Een gezonde balans tussen taken en budget is hierbij essentieel, waarbij ook rekening wordt gehouden met schommelingen in het werkaanbod om zo de kosten of uitgaven niet direct evenredig mee te laten stijgen of dalen. Bij tijdelijk minder werkaanbod wil de RvdK het afschalen van de organisatie voorkomen, zodat geschoolde en ervaren medewerkers kunnen worden behouden.

Inspanningen van de RvdK, in samenwerking met onze opdrachtgever en eigenaar, hebben vooralsnog niet geleid tot kostendekkende tarieven en een evenwichtige financieringsafspraken voor meerdere jaren. De RvdK blijft daarom in gesprek met onze opdrachtgever en eigenaar om dit te realiseren. Met als doel: te blijven bijdragen aan een veilige en gezonde omgeving voor kinderen in Nederland.

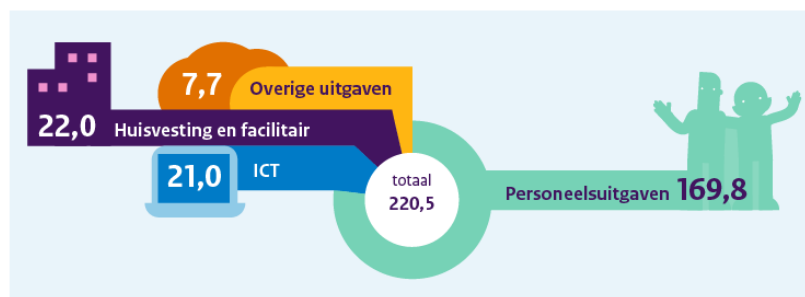
Personeel en financiën

Personeel

Financiën

Uitgaven RvdK in mln

Bijlage: Instroomontwikkeling 2022

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Justitie en Veiligheid

2022

INSTROOMONTWIKKELING

INHOUD

1

ALGEMEEN

03

BESCHERMING

04

GEZAG EN OMGANG

06

ASAA

07

STRAFZAKEN

10

SCHOOLVERZUIM

12

TAAKSTRAFFEN

14

1 - ALGEMEEN

De Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) geeft inzicht in de instroom. In deze rapportage kijken we naar de ontwikkeling tot en met 2022 op zes typen onderzoek: bescherming, gezag en omgang, afstand, screening, adoptie en afstammingsvragen (ASAA), strafzaken, schoolverzuim en taakstraffen.

Demografische ontwikkelingen van invloed op de instroom bij de RvdK

Op 1 januari 2022 waren er in Nederland 3.300.844 kinderen tussen 0 en 18 jaar. Het aantal kinderen van 0 tot 4 jaar is sinds 2016 onder de 700.000, maar is in 2022 weer iets gestegen.

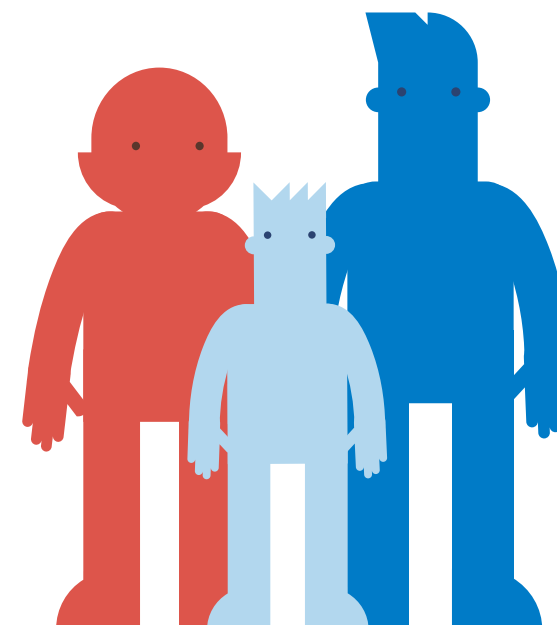
Sinds 2006 neemt het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd (4 tot 12 jaar) af. Pas rond 2025 wordt een toename van het aantal kinderen in de basisschoolleeftijd verwacht, samenhangend met de toename van het aantal geboorten in de jaren daarvoor.

Ook het aantal kinderen in de leeftijd van 12 tot 18 jaar neemt nog steeds licht af. Op 1 januari 2022 waren dat er ruim 8.000 minder dan op 1 januari 2021.

AANTAL KINDEREN VAN 0 T/M 17 JAAR (3 GROEPEN) IN NEDERLAND OP 1 JANUARI VAN ELK JAAR

	2020	2021	2022
Inwoners 0 t/m 3 jaar	686.685	681.662	691.097
Inwoners 4 t/m 11 jaar	1.467.992	1.457.912	1.446.288
Inwoners 12 t/m 17 jaar	1.182.568	1.171.648	1.163.459
Totaal (0 t/m 17 jaar)	3.357.755	3.311.222	3.300.844
Inwoners Totaal	17.407.585	17.475.415	17.590.672

Bron: CBS jeugdmonitor 2022

BESCHERMING

Als er binnen een gezin problemen zijn, kan een gezin hulp inschakelen van mensen uit het sociale netwerk of van professionele instanties via de gemeente. Soms zijn de omstandigheden van een kind en zijn gezin zo zorgelijk dat deze hulp niet (meer) voldoende is. Dan komt de ontwikkeling van een kind ernstig in gevaar. Als dat het geval is, wordt de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) ingeschakeld. De RvdK onderzoekt dan of een **kinderbeschermingsmaatregel** nodig is.

Ontwikkeling instroom • In 2022 daalde het aantal meldingen bij de RvdK voor een onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel, oftewel de instroom opvoedingsproblemen. De daling zette in 2018 in, maar is in 2022 sterker dan voorgaande jaren.

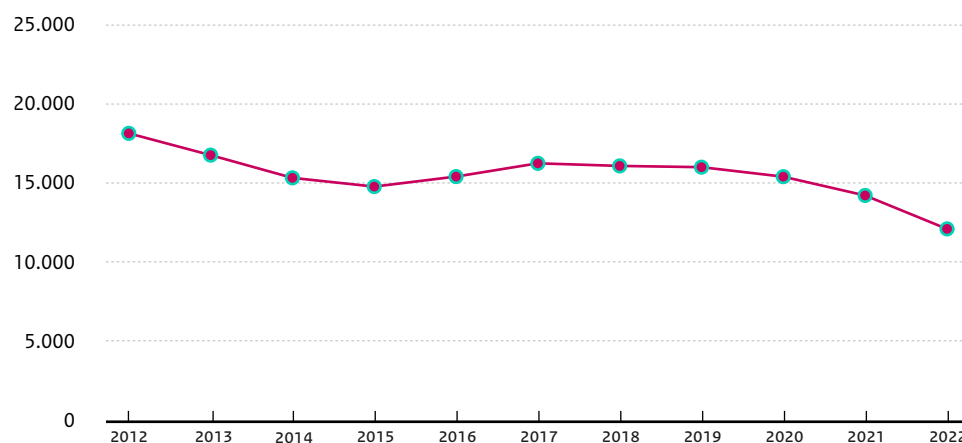
INSTROOM OPVOEDINGSPROBLEMEN

2017	2018	2019	2020	2021	2022
16.218	16.053	15.973	15.370	14.178	12.057

Een verklaring hiervoor is nog niet duidelijk aan te geven. De RvdK onderzoekt de oorzaken van de dalende instroom.

Naast de dalende instroom, wordt daarbij van die instroom in een steeds lager percentage een kindbeschermingsmaatregel gevraagd. Van **72%** in 2018 naar **65%** (in totaal 7.452 gevraagde maatregelen) in 2022. Overigens is het percentage van 2022 nog niet definitief, dit kan nog stijgen. Ook hier is de verklaring moeilijk te geven. Enerzijds zien we de kwaliteit

INSTROOM OPVOEDINGSPROBLEMEN

BESCHERMING

van de meldingen nog steeds onder druk staan. Anderzijds zien we ook dat de GI's beperkt mogelijkheden hebben om jeugdbescherming uit te voeren, en lijkt deze schaarste een rol te spelen bij de adviezen.

De laatste jaren vraagt de RvdK in steeds minder gevallen een machtiging uithuisplaatsing. In 2022 waren dat er **26%** minder dan in 2020. Dit lijkt samen te hangen met de maatschappelijke tendens dat alle organisaties en gezinnen zoveel mogelijk proberen kinderen met de passende hulp thuis te laten wonen. Maar ook hier speelt de wachtlijstproblematiek een rol: als een passende plek niet voorhanden is, wordt er gezocht naar 'second best' alternatieve, ambulante, vormen van hulp voor kinderen en ouders.

MACHTIGINGEN UITHUISPLAATSING

2019	2020	2021	2022
2.421	2.112	1.997	1.572

Het aantal verzoeken om een gezagsbeëindiging door de RvdK daalde met **45%** van 1220 in 2021 naar 666 in 2022. De laatste jaren is een discussie op gang gekomen dat in sommige gevallen een definitief besluit over het gezag en een uithuisplaatsing mogelijk te rigide is. Dit zou zich kunnen vertalen in het dalend aantal verzoeken.

Ambtshalve onderzoeken • De RvdK kan zelf een beschermingsonderzoek starten als uit een ander onderzoek blijkt dat er mogelijk een bedreiging is voor een kind/kinderen. Dit heet een ambtshalve onderzoek. Een ambtshalve onderzoek kan voortkomen uit een ander beschermingsonderzoek (bijvoorbeeld naar een broertje of zusje), uit een onderzoek naar gezag en omgang (G&O) of uit een strafonderzoek.

Uit onderzoeken G&O (zie hieronder) komen relatief veel ambtshalve onderzoeken voort vergeleken met andere categorieën van herkomst. Dit hangt samen met de problematiek in de G&O onderzoeken: bij problematische scheidingen wordt in het raadsonderzoek vaker een bedreiging voor de ontwikkeling van het kind gesignaleerd. In deze onderzoeken wordt ook relatief vaak een kindbeschermingsmaatregel gevraagd.

In 2022 leidde - net als gemiddeld in de jaren daarvoor - **25%** van de onderzoeken G&O tot een ambtshalve onderzoek naar een kindbeschermingsmaatregel. In **77%** van deze onderzoeken heeft de RvdK een kindbeschermingsmaatregel gevraagd.

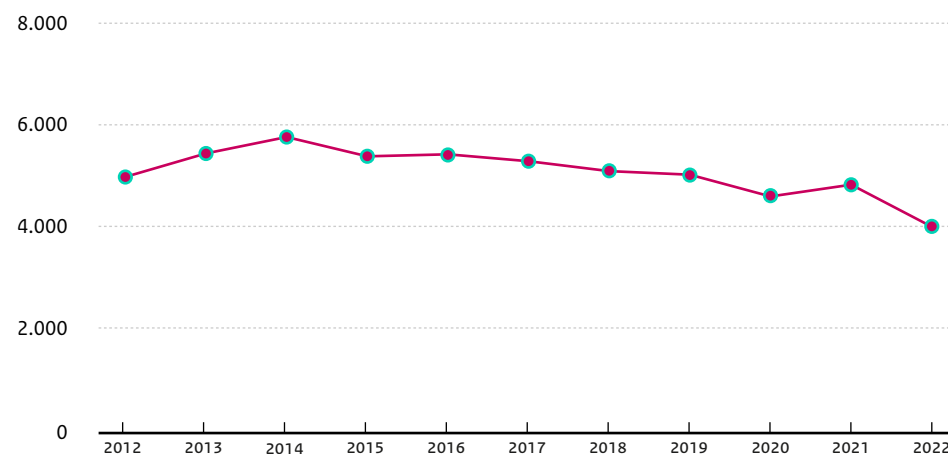
GEZAG EN OMGANG

Als ouders er bij het beëindigen van hun relatie niet uitkomen hoe zij samen de verantwoordelijkheid voor hun kinderen na de scheiding invullen, kunnen zij de rechter verzoeken om een beslissing. De rechter kan de RvdK vragen advies te geven. De RvdK voert dan een gezag- en omgangsonderzoek (G&O) uit.

Ontwikkeling instroom ● Afgelopen jaar was de instroom van gezag- en omgangsonderzoeken **7%** lager: van 4831 in 2021 naar 4007 zaken in 2022. Waar we met uitzondering van 2021 een voortdurende lichte daling zien vanaf 2014, is de daling in 2022 weer wat scherper. Mogelijk is de instroomdaling te verklaren door de toegenomen maatschappelijke aandacht voor het effect van een (complexe) scheiding op kinderen. En door de resultaten van beleidsmatige ontwikkelingen die in de jeugdzorg-regio's en onder het programma *Scheiden zonder Schade* zijn ingezet. Tijdige, goede ondersteuning en advisering aan scheidende ouders vermindert naar verwachting de noodzaak voor de RvdK om een interventie te adviseren.

De rechtbank vraagt bij de eerste behandeling ter zitting van gezag- en/of omgangsproblematiek steeds vaker het advies van de RvdK. Door zo vroeg mogelijk in het proces ter zitting te adviseren, draagt de RvdK bij aan het door de rechter te nemen besluit. Hiermee kan een (uitgebreider) onderzoek van de RvdK worden voorkomen.

INSTROOM GEZAG & OMGANGSONDERZOEK

De afkorting ASAA staat voor onderzoeken op het gebied van afstand, screening (tbv het opnemen van een pleegkind of een (buitenlands) kind ter adoptie), adoptieverzoeken en afstamming.

Het aantal onderzoeken per onderdeel staat in de tabel.

INSTROOM ONDERZOEKEN ASAA

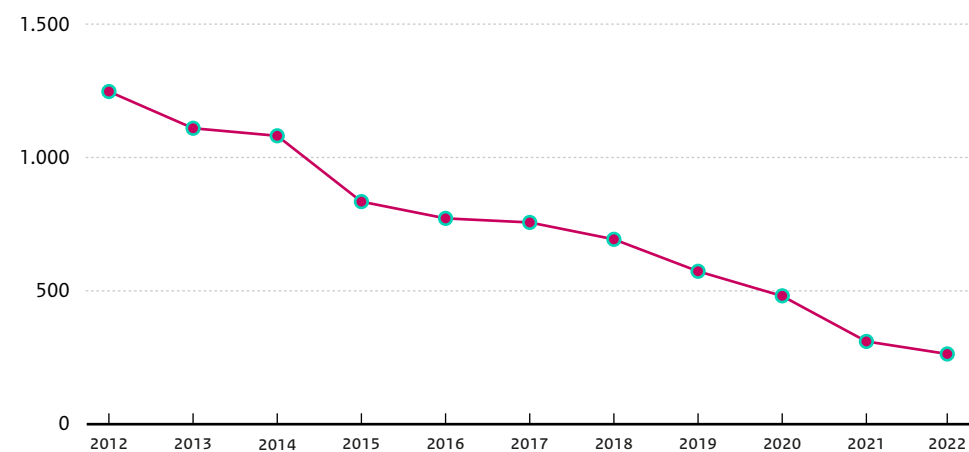
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Opname -btl.- kind ter adoptie	1.233	1.114	1.085	833	769	759	698	577	483	305	262
Screening pleeggezin	692	724	656	707	809	713	638	622	911	813	578
Screening inf. netwerkgezin									50	333	443
Adoptieverzoek	199	292	222	228	207	153	169	175	146	214	228
Afstand meerderjarige moeder	39	40	48	48	66	63	52	45	41	35	45
Afstand minderjarige moeder	5	12	6	2	3	7	4	4	8		4
Afstammingsvragen	88	110	87	96	85	97	123	161	205	180	167
Totaal	2.256	2.292	2.104	1.914	1.939	1.792	1.684	1.584	1.845	1.888	1.727

Screening voor adoptie van een (buitenlands) kind • De instroom voor screening opname (buitenlands) kind ter adoptie neemt gestaag af sinds 2007. Dat komt doordat wereldwijd steeds minder kinderen uit zedende landen voor adoptie in aanmerking komen.

Interlandelijke adoptie werd op 8 februari 2021 opgeschort vanwege het Rapport Commissie onderzoek Interlandelijke Adoptie (commissie Joustra). Deze commissie heeft misstanden en kwetsbaarheden in het stelsel van interlandelijk adoptie gesignaleerd. In 2022 is de opschorting weer opgeheven, maar is het aantal landen van waaruit nog mag worden geadopteerd afgenomen. Nederland is bezig de adoptie relatie af te bouwen met: Verenigde Staten, China, Slowakije, Tsjechië, Peru, Columbia, Burkina Faso en Haïti. Adoptie is dan alleen nog mogelijk uit: Filipijnen, Hongarije, Lesotho, Portugal, Taiwan, Thailand en Zuid-Afrika. De adoptierelatie met Bulgarije wordt nog gezien.

INSTROOM SCREENING OPNAME (BUITENLANDS) KIND TER ADOPTIE

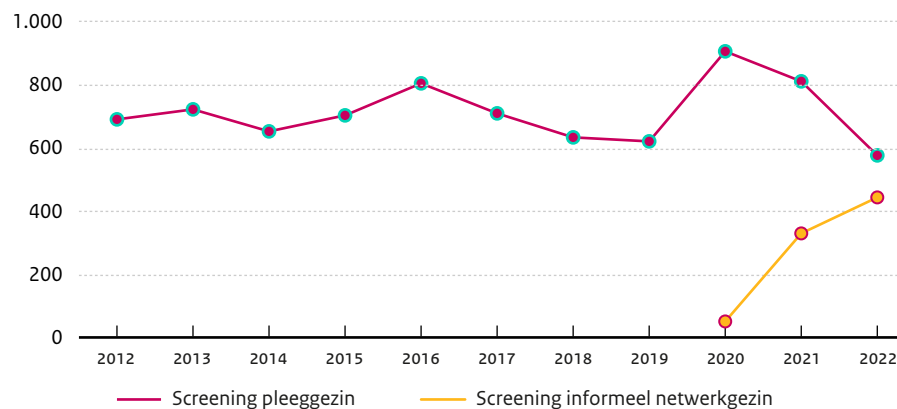
Screening pleeggezin • De RvdK screent (aspirant-)pleeggezinnen voor de afgifte van een Verklaring van geen bezwaar (VGB). De screening bestaat in ieder geval uit het raadplegen van Justitiële documentatie en het informatiesysteem van de RvdK. Als bezwarende gegevens worden aangetroffen wordt aanvullend onderzoek gedaan.

In 2022 is er bij de screening van formele pleeggezinnen net als in 2021 een daling; de daling is echter in 2022 een stuk sterker. Mogelijk kwam de grote stijging in 2020 door een toename van het aantal minderjarige vluchtelingen, en is dat inmiddels gestabiliseerd. Oekraïense kinderen zijn veelal opgevangen in gastgezinnen, en minder in pleeggezinnen. De instroom bij screening van informele netwerkgezinnen stijgt. Deze vorm van screening kan pas vanaf 2020 als aparte categorie worden geregistreerd.

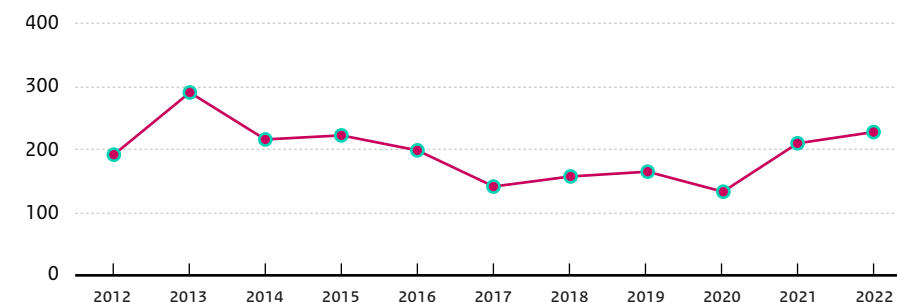
De RvdK vond voor **84%** van de pleeggezinnen geen bezwarende gegevens in de systemen en hoefde daarom geen aanvullend onderzoek te doen. Bij de overige **16%** was wel onderzoek nodig.

Adoptie • Een Nederlandse of buitenlandse rechter kan de RvdK vragen een verzoek tot adoptie te onderzoeken. Dit kan ook gaan om stiefouderadoptie. In 2021 is het aantal onderzoeken toegenomen. Dat komt voor een beperkt deel door een groter aantal draagmoederzaken. Andere oorzaken zijn niet duidelijk aanwijsbaar.

SCREENING PLEEGGEZIN EN SCREENING INFORMEEL NETWERKGEZIN

INSTROOM ADOPTIEVERZOEK

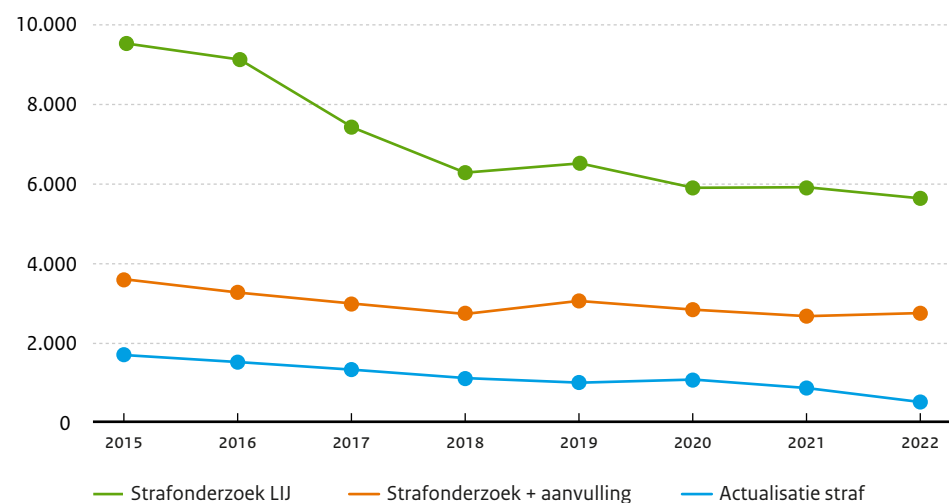

STRAFZAKEN

De RvdK heeft de wettelijke taak om in jeugdstrafzaken onderzoek te doen naar de persoon en de omstandigheden van de verdachte en op basis daarvan OM en rechtbank te adviseren over (strafrechtelijke) interventies. Daarnaast heeft de RvdK de regietaak in strafzaken, zodra een jeugdige verdacht wordt van een strafbaar feit tot het moment dat de gehele tenuitvoerlegging van de straf is afgerond. Doel van deze casusregie is het bevorderen van de samenhang tussen de verschillende activiteiten van de ketenpartners in het jeugdstrafrecht om te komen tot een snelle, vroegtijdige en consequente reactie op het strafbaar gedrag van de jeugdige of jongvolwassene. Dit geldt niet alleen voor minderjarigen, maar ook voor adolescenten (18-23 jarigen) die in een justitiële jeugdinrichting worden geplaatst vanwege de toepassing van het jeugdstrafrecht.

Ontwikkeling instroom ● De totale instroom is in 2022 **6%** lager dan in 2021. In de jeugdstrafrechtketen zien we langjarig een dalende beweging, passend bij het beleid om lichtere vergrijpen zo veel mogelijk buiten het strafrecht te houden. In 2019 was er voor het eerst weer sprake van een lichte stijging. Door de Corona maatregelen in 2020/2021 was duiding van de instroomontwikkeling lastig. In 2022 is er opnieuw sprake van een dalende lijn. Deze daling wordt versterkt door de versterkte daling van het aantal actualisaties. Actualisaties worden ingezet wanneer de zitting te lang op zich laat wachten en de informatie in het rapport mogelijk verouderd is.

INSTROOM STRAFZAKEN (EXCL. SV-ZAKEN)

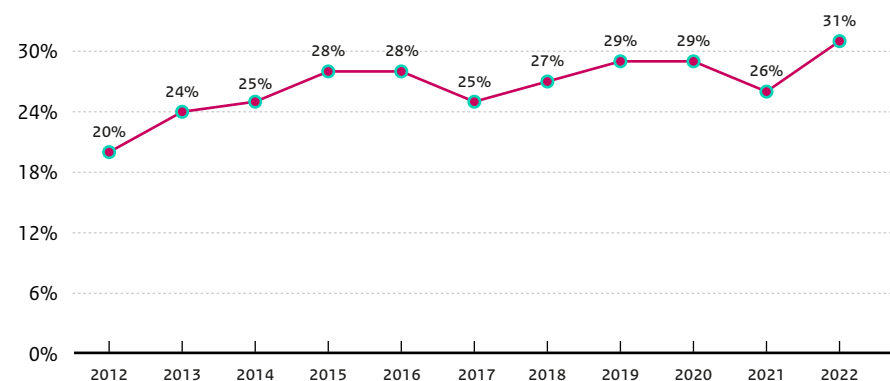
STRAFZAKEN

Het werk van de RvdK in het jeugdstrafrecht concentreert zich steeds meer op onderzoek bij jongeren die verdacht worden van een ernstig strafbaar feit. Deze onderzoeken zijn vaak complex vanwege de ernst van het delict en multi-problematiek.

De stijging van het aandeel onderzoeken bij inverzekeringstelling (IVS) naar bijna een derde van de totale instroom (31%) lijkt er ook op te wijzen dat de algemene daling van jeugdcriminaliteit zich meer in de lichtere vergrijpen voordoet. Hierdoor wordt het aandeel van de zwaardere feiten waarbij inverzekeringstelling mogelijk is groter.

Sinds 2022 neemt de RvdK deel aan de aanpak 'Preventie met gezag', gericht op geselecteerde wijken, waarin de concentratie van criminaliteit zorgwekkend toeneemt. Het is de bedoeling om jongeren in kwetsbare wijken meer perspectief en veerkracht te bieden. Naast het bieden van kansen worden ook grenzen gesteld: meer zichtbaar formeel gezag en afspraken met justitiële organisaties in de wijk leiden tot preventie met gezag. De RvdK sluit in deze wijken aan.

PERCENTAGE IVS VAN TOTALE INSTROOM STRAF (EXCL. SV)

SCHOOLVERZUIM

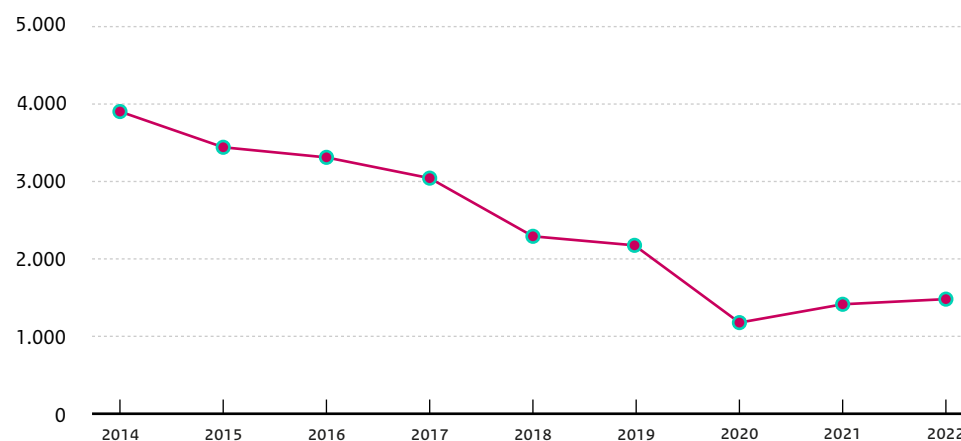
In Nederland moeten kinderen naar school tot hun 18e verjaardag of tot ze een diploma hebben voor havo, vwo of mbo niveau 2, 3, of 4. Als een jongere veel spijbelt, probeert de leerplichtambtenaar samen met de jongere en eventuele hulpverlening een oplossing te vinden. Als dat niet lukt, kan de leerplichtambtenaar een proces-verbaal indienen bij het OM. De RvdK doet dan onderzoek en adviseert het OM over de straf of hulp die het beste past.

Ontwikkeling instroom • Bij de schoolverzuimzaken zien we langjarig een daling in de instroom die past bij het beleid om schoolverzuim zo veel mogelijk buiten het strafrecht te houden. De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) draagt hieraan bij.

Over de schooljaren 2019-2020 is geen goed beeld te geven van het verzuim vanwege de coronacrisis. Scholen waren niet verplicht verzuim te melden en waren gedurende verschillende periodes gesloten. In 2021-2022 zien we weer een beperkte stijging van de instroom.

Kinderbeschermingsmaatregel vanuit schoolverzuim • Van alle onderzoeken schoolverzuim leidde **3%** in 2022 tot een onderzoek naar een kinderschermingsmaatregel, een lichte stijging ten opzichte van de jaren ervoor. Met de MAS zetten de RvdK en ketenpartners sinds 2017 in op preventie en vrijwillige (jeugd)hulp bij achterliggende problematiek rond schoolverzuim.

INSTROOM ONDERZOEKEN SCHOOLVERZUIM

TAAKSTRAFFEN

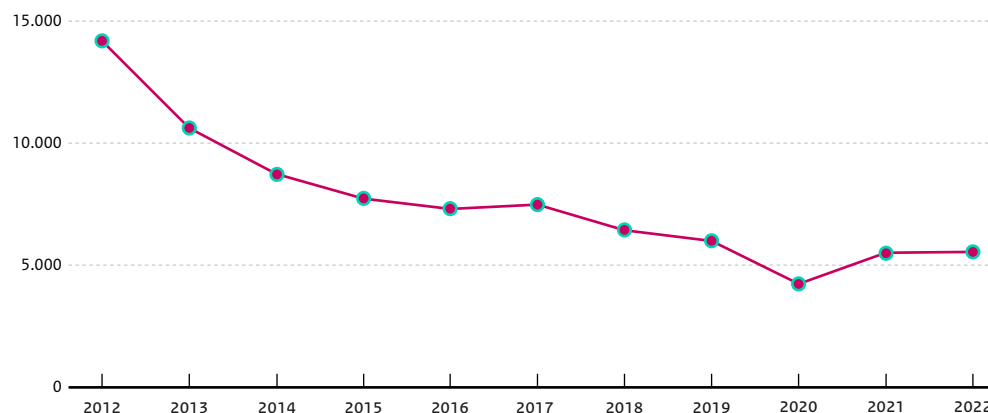
Minder bekend, maar wel degelijk een wettelijke taak van de RvdK, is het coördineren van de tenuitvoerlegging van taakstraffen. Binnen de taakstraf werkt de RvdK met drie pijlers; het creëren van bewustwording bij de jeugdige, herstel naar het slachtoffer en de maatschappij en het bieden van perspectief om recidive te verminderen.

De rechter of de officier van justitie kan een jongere als straf een taakstraf geven. Een taakstraf is een werkstraf of een leerstraf of een combinatie daarvan.

Ontwikkeling instroom ● De instroom van de taakstraffen is sinds 2008 gestaag gedaald. Dat komt onder andere door het dalen van de jeugdcriminaliteit en door het beleid om jongeren vaker buiten het strafrecht te houden, extra in te zetten op het voorkomen van recidive en op het combineren van jeugdhulp met strafrechtelijke afdoening.

In 2022 zijn bijna even veel taakstraffen ingestroomd als in 2021. De extra dip in 2020 is toe te schrijven aan corona.

INSTROOM TAAKSTRAFFEN (TOTAAL)

TAAKSTRAFFEN

TAAKSTRAFFEN

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Officiersmodel/transactie	37%	34%	33%	32%	28%	23%	23%	24%	18%	16%
Rechtersmodel	63%	66%	67%	68%	72%	77%	77%	76%	82%	84%

Taakstraffen via rechtersmodel • De doelgroep voor taakstraffen is door de jaren heen zwaarder geworden. Relatief meer jongeren komen bij de RvdK via het complexere rechtersmodel (een taakstraf opgelegd door de rechter): In 2022 stijgt het aandeel instroom vanuit het rechtersmodel opnieuw naar **84%**. Het gaat om een complexe doelgroep met multi-problematiek, veel recidive, (vuur)wapen-, drugs- en zware geweldsdelicten en vormen van criminaliteit zoals cybercrime. Het laatste blijkt ook uit de Monitor Jeugdcriminaliteit. Om beter bij de doelgroep aan te kunnen sluiten wordt gewerkt aan een modulaire opbouw van de werkstraf.

TAAKSTRAFFEN

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Combi Werk-leerstraf	201	175	150	129	114	99	88	84	119	112
Leerstraf	864	843	846	727	606	579	575	415	471	390
Werkstraf	9.556	7.720	6.731	6.447	6.761	5.751	5.328	3.734	4.931	5.041
Totaal	10.621	8.738	7.727	7.303	7.481	6.429	5.991	4.233	5.521	5.543

Soort taakstraf • Er zijn verschillende soorten taakstraffen: werkstraffen, leerstraffen en een combinatie van werk- en leerstraf. In 2022 was ongeveer **91%** van de ingestroomde taakstraffen een werkstraf.

de Raad voor de Kinderbescherming:
omdat ieder kind dat ernstige schade
dreigt op te lopen het recht heeft
veilig verder op te groeien.

www.kinderbescherming.nl | info@kinderbescherming.nl

 [@RvdK_MinJenV](https://twitter.com/RvdK_MinJenV) | Raad voor de Kinderbescherming

Ontwerp **Things To Make And Do** | Den Haag

